

Պետական հաշիվի մասին
Պետական հաշիվի մասին
Պետական հաշիվի մասին

1865	12
1869	44 1/4
1871	—
1872	49 1/4
1873	44
Եզրայում	34 3/8
Մնաց	95 11/16

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վեհ. Սուլթանն ուրախությամբ օրը Սե-
լափրդ էն ետեւ, որ Տրամա-Պահանջի
միջոցով կատարեցաւ, չորեքշաբթի
Վրաստանի կողմից պատերազմը արաւ և
Ֆինչի ք-Չեքմէշէի ինձն աչքէ ան-
ցաւ: Անկէջ մէկնամ ժամանակ Ն.
Կ. Վեհափառութիւնը պարտական
պարգև ընտելեալ տուաւ տեղւոյն պա-
հապան զօրաց և բնակչաց:

Շաբաթ օրը տէրութեան նախա-
րարք տրամադրեալ կարգի գումարում
մըրքին Բ. Դաւաթը նոր խմբագրեալ
սահմանադրութիւնը քննելու հա-
մար:

Պատերթիւ լրագիրը կը ծանուցանէ
Ֆեւ Վեհ. Սուլթանն ակնադարձ-
որ մըրքնայր է Սեբասթիա Լըքիմ
Ապախը Բէրիմ փաշային:

Մայրաքաղաքին տնդգիտական
դեպարտմէն երէկ կայսերական պա-
լատն երթալով առանձին տեսակցու-
թիւնն մըրքաւ Վեհ. Սուլթանին
հետ:

Կայսերական կառավարութիւնը
50—60 վաշա զօրք մայրաքաղաքին
մէջ պարտաւոր պահելու որոշումը
արաւ, որպէս զի պէտք եղած տեղերը
զրկուին անմիջապէս:

Յիշեալ զօրաց բնակարան սահ-
մանաւոր են բամբակի զօրանոցը, հին
խիլիկահէն և խաղաղութիւն փառաբա-
հանէն, որք նորոգուելու վրայ են:

Սեբասթիան շարափ առաւօտ մայ-
րաքաղաքի հասնող Ֆեյլի-Պարի շո-
գանաւով Կ. Պոլսի վերադարձաւ կա-
մաւոր Սօֆիանի տան վաշան, որ
ինչպէս կը յիշեն ինքիւրեցիք՝ պա-
տերազմին սկիզբը կազմեալ էր Դա-
թիկ Մեհաբէշէնի և Կապուչիներէն:
Ֆեյլիալ համար արք. Սիրքէն-Խալիկէ-
սիէն զինաւորական նուագարանաց
առաջնորդութեամբ Բ. Դաւաթ, Պա-
տերազմական պաշտօնատեանն և Շէյխ
Խոյ խալիփի դուռը գնացին, որ Մեծ
—Կայսրապետը, Սպարապետն ու Շէյխ
Խոյ խալիփը զանազան ընդունելով պա-
րագային յարմար բանախօսութիւն-
ներ արին:

Յետոյ Սօֆիայից վաշտը Դաթի-
կի գաւառատան երթալով, Աշխա-
րահային գերեզմանին վրայ ազո-
թեցին, առաջնորդարարական դուռը
գաւառալով իրենց գէնքերը հան յանձ-
նեցին, և իրենց մէտքեւանները վե-
րադարձան:

Յիշեալ կամուրջը չորս հինգ
պատերազմի մասնակցեր են Ալեքսի-
նայի տաճի, և իրենցմէ 800 հոգիէն
80 մարդ միայն մեռել է:

Երէկ ալ Կ. Պոլսոյ կամուրջաց
վաշտը վերադարձաւ, որպէս հետ են
նաեւ քրիստոնէայ կամուրջաց խում-
բերը:

Տրամադրուի մատակարար Շահա գիւ-
ղին մէջ գործուած բռնութեանց

քննութիւնն աւարտած ըլլալով, Կա-
մաւոր շտաբները և Մեհաբէշէն-Հա-
լաթի լրագրաց խմբագրութեան ե-
րէկ Կ. Պոլսի վերադարձան Տրամա-
դանէն:

Նոյն շտաբներով Կ. Պոլսի բեր-
ուեցան նաեւ յիշեալ բանախօսու-
հանքի երէկ վաղովիկ և հարիւ-
րապետ մը:

Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկե-
ղեցւոյ քահանայներէն Արթ. Տ. Թա-
գէտ հայրն ուրախ իրիկուն Ղալա-
թիոյ վարդապետին մօտի փոխգէն ան-
ցած ժամանակ, ձեռքը հաստ բեր-
մունեցող արար մըրքէն կեղծ և
ձեռքի իրեն ուժ գնում թեամբ քահա-
նային ուսին կիցեցին, քահանայն
վարդապետի պահանջող գիծելով
կը բողոքէ, և իսկոյն զապիկները
վաղելով կը բռնեն արարն, որ զար-
կած ըլլալը չարանալէ զատ՝ քահա-
նայն մեղքներու իսկ սպառնալիք կը-
նէ: Ստիպանութիւնն յիշեալ կատա-
ղի արարը պատժելու խոստամբ կը
ճանրէ քահանային:

Անկէջ Տ. Թագէտ հայրը Բերա-
յի եկեղեցին երթալով, ուսին ցա-
ւէն կը մարկէ, և անմիջապէս միւս
քահանայը քննելով կը տեսնեն, որ
մեծ վէրք մըրքուցած էր քահանա-
յին ուր, Անմիջապէս Բերայի Մի-
թասարքութեան ծանուցանելով,
բժիշկ մը կուղայ հոնկէ, քահանային
վէրքը կը քննուի և պարտաւորա-
ւորաբար անորին խօսք կը արուի:

Մայրաքաղաքին մէջ այս օրերս
պատահած ճարտար գործութեանց և
խարէսութեանց կարգէն կրնայ հա-
մարուիլ հետեւեալը:

Անցեալ շաբաթ իրիկուն մըրքա-
կաւարցի նոյ ժամագործ մըրքա-
նաւէն իսկիւտար եղած ժամանակ,
մարդ մը կեղծ գէմը, և ստիկա-
նութեան գաղտնի լրտես (խափիէ)
ձեռնարկ կըրնէ զայն և կընէ թէ
չորք հնաին մէջ տէրութեան գէմ
խօսքի կընէիր, ուստի քիչ դուռը
պիտի զրկեմ: Երբ ժամագործը կը
յայտարարէ թէ ինք տէրութեան
գէմ խօսք ըրած չէ բնաւ, բայց մար-
դուն պիտի զրկէ ու սպառնալիքէն
վախեալով կը ըստարի, և հոն գտնուող
երկու հայերու կողմէն ար միջնոր-
դելով զինքն ազատեն օտարկանու-
թեան գործակալին ձեռքէն, առնալ
ալ խորհուրդ կուտան որ երկու լի-
րա տայ ձեռքը և օձիքն ազատէ,
որովհետեւ ամբաստանութիւնը խիստ
ծանր է կըրնէ: Բայց ժամագործին
գրգռան երկու մեծիտիէն առել լու-
տակ չգտնուելով, այն երկու մեծի-
տիէն թերհալէ կուտայ և յիշեալ
հայերէն մեղք երաշխաւորութեամբ
այն իրիկունն օձիքը կազատէ կար-
ծեցեալ օտարկանին ձեռքէն: Հետեւ-
եալ օրը երաշխաւոր հայը ժամա-
գործին կըրթայ ութ մեծիտիէն ալ
կը խնդրէ:

Սակայն այս իրողութիւնը լսող-
ները ժամագործին կատան արթն-
ցնելով, նա ալ կըրթայ թաղական
խորհրդին կիսանցէ, որ ի հարկէ
պարտաւոր է իշխանութեան ծանու-
ցանքը միջնորդող Հայր ցուցնելով,
որ կեղծ օտարկանին մըրքաւորութե-
անն ընկերն ըլլալ կըրնէ:

Թաղայի Քիւչիւք գեղէն հետեւ-
եալ կը գրեն մեղ հոկաւ 21 թուով.

«Պայրամի» երկրորդ օրուան գի-
շերը խան մահճէի կաշուած թաղը
տանի շափ տաճիկ սրիկայներէր
քէյին օղլու Եւսէփան անուն անձին
տանը վրայ կը յառձական իրենց ա-
նանական կիրքն յաղեցնելու նպա-
տակաւ: Եւսէփան կիրքն որ նոյն մի-

ջոյնն տանը մէջ միայնակ կը գը-
նուէր, բակի դռան ջախջախելով լու-
րեն, իսկոյն անեկին պատուհանը գի-
մելով օդնութիւն կը կաշէ: Իսկ սրի-
կայք՝ կնոջ այս գործով գոչուած լսել-
նուն փողոցի կողմէն կիսին պատու-
հանը քարկածել, սպառնալով որ ձայն
չհանէ: Այս քարկածումէն պատու-
հանին վանդակներն ջարդուբարդ
կըլլան: Երբ կնոջ այս աղիւղորմ
ճիշերն թէպէտեւ գրացիներն կը լը-
սեն, սակայն անոնք ալ կը քարկած-
ուին: Աւելի անհոգի շատնա-
լով 2-3 ժամ՝ ետքը սրիկայներն կը
փախչեն: Երբ կիրքն որ յղի էր,
չկրնարով տանիլ կը վիժէ, և ինքն ալ
կը մեռնի:

Վերջապէս օրըններն կըլինուուն.
արդէն մի քանի կատաններն անձինք
ձերբակալեցան:

Հանգուցեալն մարմնոյն վրայ
պէտք եղած քննութիւններն եղան:

Հանգուցեալ բարեխառակ Այ-
թու Տիւրքի Եֆէնիտի ըմակից ազ-
նաւորացի Կիւլհանը տիկինն այս գի-
շեր իւր մահկանացուն կըրքէ ի հա-
տակի 56 մանց ի խորտուգ համակե-
լով իւր սիրելի որդիքը:

Յաղարկուողութեան տխուր հա-
ղէտը վաղը պիտի կատարի խաղաղ
ժամը 7 ին:

Ե.Չ.Ի

Լրագրոյց ցրուիլ-գրամահաւքն
երկու շաբաթէն ի վեր հիւանդ ըլ-
լալով, կը խնդրենք մեր Մեծ. Բա-
ժանօրդներէն, որ եթէ լրագիրս կա-
նոնս որ կըրպիւ իրենց ձեռքը չը
հանին, ներողամիտ ըլլալով իմաց տան
մեղ, որպէս զի անկանոնութիւնն ուղ-
ղելու փութանք:

ԱՌՏԱՆԱԿԱՆ ԵՐԵՎԱՆԻ	
ԵՐԵՎԱՆԻ ՈՒՍՈՒՄԱՆԻ	
15 նոյ. երկուշաբթի իրիկուն	42, 9
16 նոյ. երեքշաբթի առաւօտ	42, 9
Բացուելու ժամ 7 1/2 ին	42, 40
Կ. Պոլսի 15 նոյեմբեր	
Կ. Պոլսի 15 նոյեմբերի քաղաքի մէջ	2 48
Կ. Պոլսի 15 նոյեմբերի քաղաքի մէջ	4, 28
Կ. Պոլսի 15 նոյեմբերի քաղաքի մէջ	3,
Կ. Պոլսի 15 նոյեմբերի քաղաքի մէջ	2, 5
Կ. Պոլսի 15 նոյեմբերի քաղաքի մէջ	32 1/2
Կ. Պոլսի 15 նոյեմբերի քաղաքի մէջ	62
Կ. Պոլսի 15 նոյեմբերի քաղաքի մէջ	62
Կ. Պոլսի 15 նոյեմբերի քաղաքի մէջ	55
Կ. Պոլսի 15 նոյեմբերի քաղաքի մէջ	49
Կ. Պոլսի 15 նոյեմբերի քաղաքի մէջ	54
Թրաքիայի 15 նոյեմբեր	4 43
ԵՆԴԱՅԵՐ ԴԵՍՏՈՆ	
15 ՆՈՅԵՄԲԵՐ	
Անգլ. միւս քաղաք	409 35
Կ. Պոլսի 15 նոյեմբեր	87 25
Կ. Պոլսի 15 նոյեմբեր	88 20
Կ. Պոլսի 15 նոյեմբեր	54 20
Կ. Պոլսի 15 նոյեմբեր	—
Կ. Պոլսի 15 նոյեմբեր	142
Կ. Պոլսի 15 նոյեմբեր	152
Կ. Պոլսի 15 նոյեմբեր	149 15

Ա.Զ.Գ.Ա.Յ.Ի

Գոհութեամբ կը լսենք թէ Ազ-
գային վարչութեան խառն ժողովն
այսօր պիտի գումարի մեր շաբաթ
օրն ըրած առաջարկութեան վրայ
խորհելու և պարտաւորաւորաբար
ընելու համար:

Ազգային Քաղ. Ժողովոյ ատենա-
պետ Վսեմ. Ապրո Եֆէնիտին շաբաթ
օրը մայրաքաղաքէն մեկնեցաւ ի
Ֆիլիպէ, որ ինչպէս արդէն ծանու-
ցած ենք՝ Պոլսի քաղաքի յանձնա-
խումբին անդամ՝ Եւսէփան է Բ.
Դաւեան:

Արարատեան Մայր Աթոռոյ վե-
հանքէն կաթողիկոսն անկէջ քանի մը
շաբաթ առաջ Վեհ. Սուլթան Աղաթիւ

Համիտ կայսեր դահաւարութիւնը չը-
նորհաւորող գիր մը կըրկած էր Ս.
Պատրիարքին, և Նորին Սրբազնու-
թիւնն ալ իւր փոխանորդ Գեր. Տ. Յ.
Մկրեանի ձեռամբ Մեծ-Կայսր. քան
մատուցած էր:

Աւերած օրը Բ. Դաւեան յիշեալ
չնորհաւորութեան գրին պատասխան
մ'եկաւ ի Պատրիարքարան ուղղեալ
առ Վեհաշնորհ Ս. Կաթողիկոսն Էջ-
միածնի, որով Բարձր. Մեծ-Կայսր-
քան կը ծանուցանէ թէ իւր շնոր-
հաւորութեան գրին անձամբ վեհ.
Սուլթանին մատուցանելով, Նորին Կ.
Վեհափառութիւնը շատ գոհ եղաւ,
և իրեն յանձնեց յատուկ գրով
մ'իւր գոհունակութիւնը յայտնել
Նորին Բարձր. Սրբազնութեան:

Տիկին Ս. Սեդու Հայաստանի շա-
բաթեան երթին հոկաւ. 9 թուով թեր-
թին մէջ ցաւելով կը կարգանք հե-
տեալ անվայր դէպքը:

ՎԱՆԱԿԱՆ ԵՐԵՎԱՆԻ ՈՒՍՈՒՄԱՆԻ

Միարանական ուսումն. Ս. Էջմիածնի
մի քանի օր յառաջ երբ երեկոյեան ժա-
մերգութեան ժամանակն կը կատարէր
սուրբ Աստուածածնի նախատեսակն ի
պատիւ նոյն հանդիսաւոր աւուրն ժողո-
վարդը սովորականէն աւելի եկած էին
եկեղեցի, յանկարծ ընդհատուելով ժա-
մերգութիւնն՝ նախատեսակն փախարկ-
ւեցաւ ընդամարտութեան հանդիսի:
Դուռն եկան ի հրապարակ եկեղեցւոյ եր-
կու ըմբռներ, մինը Արտաղի միարան
կիւրեղ վարդապետն, այժմ փոխանորդ
տեսչի ճեմարանի Ս. Էջմիածնի, և միւսը
տիրացւոյ Մեղիսեղ եկեղ: Վարդապետն
իրեն յայտնի պատճառէն յազուաժամ յար-
ձակուելով տիրացուի վերայ խիստ վարժ
և արագութեամբ սկսաւ բռնեցնել ի-
ջեցնել նորա գլխոյն և վարդապետութեան
յետեւիցն և յառաջիցն կեցեր արձակել,
այնպէս որ տիրացուն իւր կարծիկ հաստ-
կան և անցորդութեամբ խաղաղ շրջա-
նաւոր նորա թաղանթանի հարեւոր-
ներէն, ուստի մէկ ձեռն ձգած վարդա-
պետի փոխին կոճակներին և մէկ ձեռնով
նորա մօրքն բռնած ճորտիկի պէս կար
եղած հազիւ իրեն կը պաշտպանէր այս-
պէս ձայն տալով. «Վարդապետ» այստեղ
Երուսաղէմ չէ, սուրբ տեղեաց կուի չլայ-
զապիւք քեզ տանք էս բայց ինչ ներդո-
ւածիւն կարող է ինչ անհնալ վարդապե-
տի վերայ տիրացուի այսպէս խօսքերն,
մինչդեռ վարդապետն զարմանալի արա-
գութեամբ մէկ անթարթութեամբ տանա-
ւոր հարեւորներն կը ընկնէր տիրացուի
գլխոյն, (տեսէք ինչ կնիւնակէ Երուսա-
ղէմի միաբան լինելն, միթէ հանաք մա-
խարութիւն է, նոքա կուրի վերաբերեալ
ամէն տեսակ հնարքն, ձեռքն լաւ գի-
տեն): Երեկոյ զանազան բարեպաշտ ժո-
ղովրդականներէն ամենք՝ նաեւ վանքի
թուանքներն վրայ թափուելով հազիւ
կարողացան միմեանցից բաժանել, որ և
ծաղրեցող զայն անհոգիութիւն և յուսահա-
տութիւն պատճառեց ամենայն զգայուն
սրտերի: Այսպիսի ժպիւր ընթացք ահա
երկիցս է կանանկի վարդապետին վրայ
և այն Սուրբ եկեղեցւումը գործած: Ինչ-
պէս առաջին անգամ բողոքեցին ազգա-
յին լրագիրը՝ եկեղեցիում մէկ աշխարհա-
կան պատանի ծեծելուն համար, այնպէս
էլ այս անտանկի անպատուութիւնը տես-
նելով Տեղապահ արքայան անընդմիջա-
պէս յայտարարութեամբ ծանուց ի Բիւ-
րական Վեհափառ. Կաթողիկոսին, բայց
մինչեւ ցայսօր գործը կ'մնայ ի լուծութեան:
Ինչպէս կ'կարծուի Քիւրականէն վերա-
դարձն ալ ոք է լինի հարկաւոր տնօրէ-
նութիւն, որոյ հետեւեալն կ'ստանան
զարմեալ յայտնել յարգող խմբագրու-
թեանը: Իհարկէ Վեհափառ. Կաթողի-
կոսն իրեն ծաղրողոյն գլուխ Աղգի և
եկեղեցւոյ՝ անպատուութեամբ վրէժխնդիր
կը լինի եկեղեցական փառաց և սրբու-
թեանց և ազգային իրաւունց, որովհետեւ
այս անտանկի անպատուութիւնն և պա-
խարակելի գործողութիւնը վարդապետին
ուղղապէս երկնցանց և ուր վերաբերին:

Բայց մեք առաւել ցաւ 'ի սիրտ և 'ի հոգի
կըզգամք այս պարագաներս մէջ, որ
մի փորձ ապեալ իւր ըմբոստ և ամբարկշտ
բնաւորութեան համար Պատրիարքի և
ամբողջ միաբանական ուխտի որոշմամբ
արտաքսուի իրաւաւոր մի Ս. Բակոբեանց
մանքէն, և Էջմիածնումը ընդունելու-
թիւն և պատուարանք դռներէն ետքը,
միմէ՝ անշուշտ ճեմարանի տեսչի փոխա-
նորդ պէտք է ընտրուի և միանգամայն
հարցականութեան վարժապետ և կար-
ծեմ՝ կրօնական միաբանական ուխտի
որոշումը ոչ միակողմանի և ոչ թշնամա-
կան եղանակով, միմէ՝ Հայ ազգն իմ Ս.
Էջմիածնի Մարտիկոս և իմ նորա ճե-
մարանի անուն և պատիւը ամեն բանէն
աւելի բարձր, նուիրական և փառաւել չէ
համարել մինչև ցայսօր, միմէ՝ ազգի հա-
մար անհատական է, որ աստիճան եկե-
ղեցին ազգային դպրոցներն և ճեմարան
են, ուր 'ի կատարեալ մարդութիւն տա-
հասարակ վերածնանքը և ոչ 'ի... որոյ
կերպն և օրինակն իրականապէս ցոյց
տուէր կրօնի բարեւոյն, Վերջապէս
կարծեալ իմ Ս. Էջմիածնի բազմի միմէն
հակառակը կը զարնայ, որովհետեւ այս-
պիսի և այլապիսի անձնաւորներն էին, որ
գեղարար Ս. Էջմիածնի յարգն ու պատիւն
Ազգին մէջ այս աստիճան անարդարութեան
հասուցին:

Վանայ Սանդխտեան ընկերու-
թեան անօրէն ժողովն հետեւեալ շը-
նորհակալութեան ուղերձը զրկած է
Սանդխտեան վարժարանին 1000
բուպի նուիրող Մեծ. Աղա Մկրտիչ
Սանատրեանցի:

Վսեմաշուք Պայազաւ, Մեծ.
Մկրտիչ աղա Սանատրեանց:

Հայրենասէր Տէր:

Յարգւոյ Հայաստանեայց 'ի հնաշ-
խորհիկն Վանայ այգեհատանայ բա-
րեւոյն թարգմանի որով որեւէ ձե-
ռամբ անկողին բնութեանց և յաւ-
կական նախախնամանի հայկական
փոխաւ 'ի հիւսիսային դաւաճող մին-
չեւ 'ի ծով և 'ի գետ լցեր շուա-
ւիգօք, բեղմնաւորեալ պաղովք ազ-
գա իրական սիրտի մեծագործու-
թեամբ:

Այս, 'ի ձեր շնորհս վայելցնին
շնորհս անձինք և յարկը ազգայինք,
որք միանգամ եղեն յանդիման մը-
տայ և աչաց ձերոց, յոտիցն Մաս-
նայ 'ի սեմն սուրբն Էջմիածնի մին-
չեւ 'ի Գերմանիա զեղուն են բարիք
արտի և ձեռնին ձերոյ ամենայն ու-
րիք ծնան բարեբարութեամբ ձերով
տանուք սեռեալք և երեւցան ար-
դիւնք 'ի լուսաւորել զՀայաստան:

Չհաշտի մեծի անուան և արա-
րոյգ առեալ բնիկ հայրենիք Վաս-
պուրական պարծանալ կրէր և յանձն
իւր պարտեր աննախանձ այցոյ շնոր-
հայ 'ի ձեռն աղբերացեաց մնայր պա-
տահիլ և ինքեան:

Ամեն. Ս. Պատրիարք հայրն ծա-
նայց Տնօրէն ժողովոյ Վանայ Սան-
դխտեան վարժարանին, թէ ձեր
մեծապատուութիւն նուիրեալ է նը-
ւէրս հաղար Րուբոյ. և կամիք զի
այնու գնեցի կայտած ինչ՝ յարմա-
րագոյն 'ի յիշատակ անուան ձերոյ
փան Ս. վարժարանին Վանայ:

Տնօրէն ժողով 'ի խնդիր է այն-
պիսայ իմն կայտածոյ և փութայ
կատարել ըստ կամոյ ձերոց: Այս
ուրիշիւ գրութեան կանխէ ըզձա-
կաթ շնորհակալ 'ի սրտէ կա սանայ
Սանդխտեան օրիորդաց մեծարանօք
մեծի բարեբարիք մատուցանել յոգիս
կրօնապաշտպան:

Իդիմայ Տնօրէն ժողովոյ Ս. ընկ.
Առեւտրային Առեւտրային
Խ. Ունեւորներ Յանգի Գ. Գեղեցիկ
Կ. Պոլիս 11/23 նոյ. 1876

ԳՐԻՉ ԵՒ ՍՈՒՐ

Խ.

Առ. Պ. Ե. Տէրմիսխաչեան
11 նոյ. 1876

Ողջոյն քեզ, Եղիս:

Սրտաւրէջ ձայնդ երկար ժամանակէ
ի վեր լսուած չէր գրական ասպարէզին
մէջ: Բարեկամներդ կը վախճին թէ մի
զուցե աստիճան գործդ, «Շահապարտե-
նի մը խնդրն պարզ բնութիւնը» որ
հանձարիք առտն էր խորհրդաւոր վեր-
ջադրող ձեռնարկէր արշալոյսի ճաճանչե-
րով: Ո՛ր է, կը հարցնէին անձկալիք,
ո՞ր է նա որ ազգային յեղափոխութիւն
սկսն պիտի լինէր. հեղափոխութեան
արդեօք ծածկեց 'զայն անպատկառ, թէ
մի ամայի ծովազրի վրայ նետուած, ա-
ռիթի կը սպասէ որպէս զի ներկայանայ
Փարսաւոր:

Այս դու կերելիս այսօր «Մասիս»-ի
մէջ, մրձիկը նոր երանգներով ծոխացած
և լեզուդ աւելի ողջ յոյզ շնչեւորով: Գու-
անդրանիկ գործն և «Ազգային դատա-
բարեւոյթի» զգուշութիւնը հիմարեալ ըզ-
գայութեամբ, կը փութա խորապէս շը-
ւապել ինձ, և ոսկի անձրեւի պէս ներ-
բող կը տեղատ նոր գրքային վրայ: 'զոր
կարկոտահար պիտի քանդեն խնդի ա-
տելութիւն և խաւար:

Տարապայման գովաւաններդ մերժե-
լով հանդերձ, շնորհակալ եմ քեզ, որ կը
զատ արտօմին ուրախակցիլ: Ինձ «այն
լեզուական և գրական բարեփոխութիւն հա-
մար 'զոր սկսեցաւ կատես, անմահ 'զը-
րական փորձերիդ հրատարակումով, շա-
ւանութեան ոչ միայն փառք է ինձ, այլ
և անհամեմատ միմիկ արտելիւն այն տաղ-
նապետի մէջ որք իմ վրայ կը խաւած
սանձարձակ:

Քիչեր կը ծանաչեն 'զիս այնպէս որ-
պէս դու, և ոչ ոք կը ճանաչէ 'զիս այն-
քան որքան դու, զի դու երկար կենակ-
ցած ես ինձ հետ, հերթեան վարժա-
րանի երջանիկ օրերն է ի վեր: Գու թեր-
թած ես զիմէ, ճակատ և սիրտս, զբա-
րացական գրասեղանի վրայ, ուր դու
անձնութիւն էր մեզ աշխարհ իւր կեցո՞-
ւորելով և սին աղմուկներով, դու տե-
սած ես 'զիս Հայաստանի կարօտով փառ-
ուած, աչքս ազգասէր արտօտով լի և
կարճքս հայրենասէր թարգմաններով:
Ուրիշներ անշուշտ թուով երկ վրայ միայն
կը գտան 'զիս, ուր զրկւոյ, գործող և
սպիկտ, հազիւ կրցած է պիս ուրուս-
զրիկ ազատ և անկատար զիմերով: Դու
լիտատար գաղափար սեղիս իմ վրայ, զի
կը ծանաչես անցեալս, գիտես ներկայս
և կը զգաս ապագայս:

Այսուհետեւ, ամեն անգամ որ մի ու
ստի զայ գաղտնի մեկը կողմ մէջ, ուր
որդէն բեր են վերքեր, պիտի կարգամ
այսօրեայ նամակը և պիտի արժանութա-
սեղով: «Հոգաւորութիւն» կը նախատէ 'զիս,
զի անձնութիւն եմ նախ. թէ՛ Տէրմիսխաչե-
անի չափ ճանաչած լինէր 'զիս, այնպէս
պիտի վրայէր ինձ համար որպէս նա վը-
կայցէ:

Ընդունել շնորհակալութիւն զգացումներս,
դու 'զոր ազգաւորութեան, անուանեց Վրդ-
գու Խնդ:

ՄԻՆԱՍ ԶԵՐԱԶ

ՏՈՒԹԵՕՐ ՃԵԼԱԼ

ՄԱՆՈՒՐ ԴԱՐՄԱՆԻՉ

Գաղղական արտի և ընդհանուր ծը-
նդդական գործարանաց վերաբերեալ
հիւանդութեանց:

Ինչպէս Մասիսի նախընթաց թի-
ւերով ծանուցուեցաւ, Մեծ. Տօք.
թէօր ճէլալ էֆենտի թէ իւր աշա-
կերտութեան ժամանակ և թէ վկայ-
եալ բժիշկ անուանելէն ետեւ մաս-
նաւոր ուսումն (սքէսիպիթէ) ըրած
ըլլալով իրեն ընդհանուր ծնդդական
գործարանաց վերաբերեալ հիւան-

դութեանց, զոր օրինակ Գաղղական
ախալ, միջանցիկ բորբոքման անկա-
րողութեան (էնթուրազմ) դեղն ու
դարմանը, այսուհետեւ ամէն Գ. Ե. Ե.
Տօք. և կիր. օրերը ժամը 6—10 բերա-
ֆայլունու Գուշուք թարա պաշի ճառ-
տէսի թիւ 117 տունը կը գտնուի իրեն
ներկայացող հիւանդներն ընդունե-
լու: Իսկ Գ. Ե. և Ուր. օրերը ժա-
մը 6—9 Կ. Պոլիս Պահճէ Գաբու թը-
րամիլէյի գծին վրայ Սինապեան վի-
չէն էֆենտիի Իքի Գալուլը դեղարա-
նը, թիւ 32:

Ի Լ Ա Ն

Սպինալ արշըն 15000 պէհէր
արշընը 95 փարա:

Շէքէր բէնկ ասօք արշըն 5000,
պէհէր արշընը 8 զրուշ:

Ասաքիրի Շահանէ էլպիսէ ան-
պարնա մահֆուլ շուսանէլէրի վէճ
իմ մուպայեա օրուսածաք պալատէ
մուրաք քամպլիմաթ օվ շէքէր բէնկ
ասօքը պահապար մաքպուզ սէնէտլէ-
րի վիրուսիւտէ մէթալիք եանի քա-
լիմէ օլարաք պէր վէճէի վէչլին նի-
զամիլէ խաղիւնէսինտէն վէրիլմէք
շարթի իլէ թալիպի էօհատէսինտէ օ-
լուշ թըչլինի տանիի բուսինին օն
սէքիլինի վէնճէնիպի հիւնիւ գա-
րարը գաթիսի վէրիլմէն իննէն, ի-
թա իթմէյէ թալիպ օլանլարըն եէվ-
մի մէքիլիւտէ Տարը Շուրայի ասքէ-
րիլէ կէլմէլէրի:

15 Թըչլինի սանի 1876 2
Պապը Սէրասքէրի

Յիւսէանէի ամիլէյէ մահֆուլ
շուսանէսի վէճէլիլէ մուպայեա օրու-
սածաք 10.000 քըյէ մօս պաքամիլն
պահապար մաքպուզ իթարիլմաթէն
իթիպարէն 31 կիւն մարուսիւտէ
մէթալիք եանի քալիմէ օլարաք նի-
զամիլէ խաղիւնէսինտէն վէրիլմէք
շարթի իլէ պէհէր քըյէն 90 փարա-
յա թալիպի էօհատէսինտէ օլուշ թըչ-
լինի սանիի բուսինին օն սէքիլինի
վէնճէնիպի հիւնիւ գալարը գաթի-
սի վէրիլմէն իննէն, իթա իթմէյէ
թալիպ օլանլարըն եէվմի մէքիլիւտէ
տարը շուրայի ասքէրիլէ կէլմէլէրի:
15 Թըչլինի սանի 1876 2
Պապը Սէրասքէրի

Ինճէ կիւլէյ շուսա, արշըն 4000
պէհէր արշընը 13 1/2 զրուշ:

Քըրմըզը եուն շէրիտ, արշըն 1,
200000 պէհէր արշընը 15 փարա:

Եչլիլ եուն շէրիտ, արշըն 300000
պէհէր արշընը 15 փարա:

Քըրմըզը եուն քալիթան, արշըն
800000 պէհէր արշընը 12 1/2 փարա:

Եչլիլ եուն քալիթան, արշըն 225000
պէհէր արշընը 12 1/2 փարա:

Ասաքիրի Շահանէ էլպիսէ անպա-
րնա բուսումի օլան պալատէ մու-
րաքամպէլ քալմէլէնտէն շուսա-
նի պահապար մաքպուզ վիրուսիւտէ
պէր վէճէի վէչլին վէ շէրիտ վէ քալ-
թանլարըն պահապար մաքպուզ սէ-
նէտլէրի թարիլմէլինտէն իթիպա-
րէն օթմալ պիլէր կիւնիւ իքիլէր
թաքաթ իլէ մէթալիք եանի քալիմէ
օլարաք նիզամիլէ խաղիւնէսինտէն վէ-
րիլմէք իւրէրէ ֆիւտիլ մուրաքքա-
մէլէրիլէ թալիպիլէ էօհատէսինտէ
օլուշ թըչլինի տանիի բուսինին օն
եէտինի շարչամպա կիւնիւ գալարը
գաթիսի վէրիլմէն իննէն, իթա իթ-
մէյէ թալիպ օլանլարըն եէվմի մէք-
իլիւտէ Տարը Շուրայի ասքէրիլէ կէ-
մէլէրի:

11 Թըչլինի սանի 1876 1
Պապը Սէրասքէրի

ՕՐԱՅՈՅՑ ՊԱՐԶ

1877

ԹՈՒՆԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

ՅՕՐԻՆԵԱԼ

Արեւիկայ քահանայէ Խոսողիւզի

ՆԵՐՅԱԼ ԸՆԴԻՐ ԴԱՐՄԱՆ

Ամեն հայ գրաւաճառաց քով կը
գտնուի. գլխ 60 փարա:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն Տ Ա Ր Ե Ր Ք

ԲՆԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ

ԹԱՐԳՄԱՆԵԱՅ

Ունեւոր Գ. Գեղեցիկ

Բնական պատմութեան այն փոք-
րիկ ծաղկեփունջը, ինչպէս կանուա-
նէ Օրիորդ. թարգմանիլը իւր ընծա-
յազրին մէջ, ուսումնական խօսակ-
ցութիւն մ'է, որով իմաստուն մայր
մը իւր դեռահաս որդւոյ կ'աւանդէ
բուսաբանութեան, կենդանաբանու-
թեան, հանքաբանութեան և երկ-
րաբանութեան տարական ծանօթու-
թիւններն, և այս՝ այնպիսի գործ-
նական և զուարճալի եղանակաւ մը,
որ այն ծանօթութիւններն անձնաւի
կերպով կը տպաւորուին աղայոյ մը
քին մէջ 'ի մատու հասակէ:

Մեր մէջ գիտութեանց զարգա-
ման պէտքն արդէն իսկ զգացուած
ըլլալով, Օր. թարգմանիլը դատաւը-
քի մը թարգմանութեան համար աս-
կէ աւելի լաւ ընտրութիւն մը, հե-
տեալք իւր ազգին ասկէ աւելի լաւ
ծառայութիւն մը չէր կրնար ընել:

Գիրքը 128 երեսէ բաղկացեալ և
50 էն աւելի պատկերներով զարդա-
եալ է:

Կը ծախուի Եէնի-ճամի փողոց
Չիլիկիլէր ճատտէսի թիւ 8, Ս. Գ. և
Եաղմաճեան գրատունը:

Գին մէկ ֆրանք:

ՄԻՆԱՍ ԶԵՐԱԶ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՍՏԻՍԱՐԳՈՒՄԻԹԻՒՆ

Վարժապետական ժողովի մէջ խօսուած
ճառեր:

Չօնէն, վսեմ Օտեան էֆենտիի
առ հեղինակն ուղղած նամակէն և
ընտրողական քերականութեան մը
զատ՝ կը պարունակէ ընդարձակ ա-
ռաջաբան մը և վերջաբան մը, վար-
ժապետական ժողովի պատմութիւնը
և հեղինակին հոն խօսած ճառերը
կրթական այլ և այլ խնդրոց նկատ-
մամբ: Այս ճառերէ մին, 120 էջէ
բաղկացած, գրաբարն դէմ աշխար-
հաբարը կը պաշտպանէ անթիւ վկա-
յութիւններով: Լեզուն բարեփոխ-
ուած է:

Գաստիարականութիւնը մեր ազգի
առաջին խնդիրն ըլլալով, տարակոյս
չկայ թէ ժողովուրդը պիտի փութայ
լսել դիտող դաստիարակի մը դաղա-
փարները:

Կը ծախուի Ս. Գ. և Եաղմաճեան
գրատունը և ուրիշ գրաւաճառաց
քով, գին 13 զրուշ:

Ա Ն Ք Ո Ն Ի Ն

ՀԵՂԻՆԱԿ

ԱԼԵԿՍԱՆԴՐ ՏԻՄՈՒՅԻ ՈՐԻԻ
ԹԵՐԵՆԵՅ

Օրիորդ Մարտի Գ. ճեմարան
Կը ծախուի Եէնի-ճամի Չիլիկ-
իլիլէր ճատտէսի թիւ 8, Ս. Գ. և
Եաղմաճեան գրատունը: Գին 2 ֆր-
րանք:

Դիւպեր գործակատար
Վ. Ռ. ՍՈՒՄԷՆ